

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

РІШЕННЯ

від 08 грудня 2021 року

№ 108/10

Про стан виконання Рекомендацій слухань у Комітеті на тему: «35-ті роковини Чорнобильської катастрофи: проблеми та перспективи розвитку зони відчуження», схвалених рішенням Комітету від 14 квітня 2021 р. № 76/12

Відповідно до предметів відання Комітет в порядку контролю за виконанням власних рішень розглянув на своєму засіданні інформацію про стан виконання Рекомендацій слухань у Комітеті на тему: «35-ті роковини Чорнобильської катастрофи: проблеми та перспективи розвитку зони відчуження» (далі – Рекомендацій), які були схвалені рішенням Комітету від 14 квітня 2021 р. № 76/12.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерство енергетики України, Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство фінансів України, Міністерство охорони здоров'я України, Державне агентство України з управління зоною відчуження, Державна інспекція ядерного регулювання України, Державне агентство водних ресурсів України, Національна академія медичних наук України надали інформаційно-аналітичні матеріали про стан виконання Рекомендацій, що додаються.

Перший заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Боруховський Б.В. поінформував про наступне.

Про Загальнодержавну цільову екологічну програму поводження з радіоактивними відходами.

Міндовкілля спільно з ДАЗВ розробило проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами» та надіслало його на погодження до заінтересованих органів. Міністерство фінансів України не погодило проект розпорядження, аргументуючи це необхідністю приведення його у відповідність із Стратегією поводження з радіоактивними відходами в Україні. Зважаючи на зазначене, Міндовкілля спільно з ДАЗВ було розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України», яким зокрема внесено відповідні зміни до Стратегії. Постанову прийнято на засіданні Уряду 18.08.2021 за № 882. Наразі актуалізований проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами» направлено на подальше погодження його із заінтересованими органами.

Про актуалізацію заходів наступного етапу Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.

Міндовкілля спільно з ДАЗВ розробило законопроект «Про внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему», який схвалено Урядом 28.04.2021 та зареєстровано у Верховній Раді України 03.06.2021 за реєстр. № 5602. Комітет розглянув законопроект реєстр. № 5602 на своєму засіданні 22.09.2021 та прийняв рішення щодо прийняття його за основу у першому читанні.

Про визначення особливого статусу Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника – єдиної установи природно-заповідного фонду на території зони безумовного (обов'язкового) відселення, законодавчого закріплення особливого статусу зони спеціального промислового використання на території зони відчуження та надання права обласним державним адміністраціям приймати рішення про умови та можливість використання земельних ділянок, розташованих у зоні гарантованого добровільного відселення.

Міндовкілля спільно з ДАЗВ прийнято рішення про об'єднання положень попередньо напрацьованих окремих законопроектів. Після погодження всіма заінтересованими органами та вжиття заходів для врегулювання розбіжностей, законопроект буде внесено на розгляд Верховної Ради України.

Щодо розбудови інфраструктури сховищ для зберігання високоактивних радіоактивних відходів, що утворюються після переробки відпрацьованого

ядерного палива українських атомних електростанцій та контролю за дотриманням графіків їх будівництва та введення в експлуатацію.

За двома попередніми процедурами закупівлі, оголошеними ДСП «ЦППРВ», торги не відбулися, оскільки було допущено до оцінки менше двох тендерних пропозицій. Відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» оголошено втретє 11.08.2021 процедуру закупівлі робіт з будівництва сховища для проміжного зберігання осклованих ВАВ від переробки відпрацьованого ядерного палива (ВВЕР-440), які повертаються з Російської Федерації після переробки відпрацьованого ядерного палива українських АЕС.

Міндовкілля спільно з ДАЗВ розроблено законопроект про розміщення, проектування і будівництва сховищ для довгострокового зберігання осклованих високоактивних радіоактивних відходів переробки відпрацьованого ядерного палива, який зараз проходить погодження із заінтересованими органами.

Щодо завершення робіт зі встановлення меж Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника.

Станом на 20.10.2021 внесено відомості до Державного земельного кадастру про 23 земельні ділянки Заповідника (всього передбачено формування 24 земельних ділянок).

Щодо посилення відповідальності за порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення.

02.07.2021 Верховною Радою України прийнято в першому читанні за основу законопроект про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення реєстр. № 4156.

Щодо створення геологічного сховища для захоронення найбільш небезпечних високоактивних і довгоіснуючих відходів.

Наразі, здійснюється реалізація проєкту U4.01/14В «Розробка національного плану геологічного захоронення радіоактивних відходів в Україні та графік його реалізації», за міжнародної технічної допомоги Європейського Союзу в Україні, що направлена на надання Україні допомоги у створенні концепцій захоронення радіоактивних відходів у геологічних формаціях. Одним із головних результатів цього проєкту буде отримання детального плану створення глибокого геологічного захоронення в Україні.

Щодо створення дієвої інфраструктури для забезпечення експлуатації об'єктів зони відчуження – організації роботи з реконструкції залізничної колії на ділянці ст. Вільча – ст. Янів та врегулювання питання стосовно вирубки чагарнику вздовж колії на зазначеній ділянці.

Питання організації роботи з реконструкції залізничної колії на ділянці ст. Вільча – ст. Янів відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 року № 52 «Про передачу майна» належать до компетенції ДП НАЕК «Енергоатом», яке на даний момент вже завершило ці роботи.

Щодо забезпечення достатнього та сталого фінансування підприємств зони відчуження.

Обсяг видатків, передбачений Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», вкрай недостатній для виконання функцій, покладених на ДАЗВ. При підготовці бюджетного запиту на 2021 рік Міндовкілля за поданням ДАЗВ подавало на розгляд Мінфіну додаткову потребу за бюджетними програмами головним розпорядником за якими є Міндовкілля, а саме: на забезпечення виплати заробітної плати з нарахуваннями, відшкодування Пенсійному фонду та оплати комунальних послуг і енергоносіїв. Нажаль Комітет з питань бюджету та Міністерство фінансів України не підтримали надання зазначеної додаткової потреби. Міндовкілля вишукало можливість надання додаткових коштів ДАЗВ в рамках оптимізації видатків на 2021 рік.

Тимчасово виконуючий обов'язки Голови Державного агентства України з управління зоною відчуження Крамаренко Євгеній Григорович надав інформацію щодо забезпечення належного протипожежного захисту лісових масивів з боку лісокористувачів та власників лісів (інженерне облаштування периметру, створення лісових просік, протипожежних розривів, мінералізованих смуг, доріг протипожежного призначення, облаштування протипожежних водоймищ).

Крім того, Міндовкілля спільно з ДАЗВ розроблено Комплексний план заходів зі створення системи пожежної безпеки на території зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення на 2021-2024 роки, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.02.2021 № 244. Реалізація акта потребує витрат за рахунок коштів державного бюджету у загальній сумі 1 149 490 000 гривень на чотири роки. Коштів на виконання заходів зазначеного Комплексного плану у Державному бюджеті на 2022 рік не передбачено.

Директор Інституту проблем безпеки АЕС Національної академії наук України, член Національної комісії з радіаційного захисту населення України Носовський Анатолій Володимирович відмітив, що в проекті Закону про внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему (реєстр. № 5602 від 03.06.2021 р.) враховано зауваження НКРЗУ щодо потреби в організації постійного моніторингу паливовмісних матеріалів, що знаходяться в об'єкті «Укриття», однак, не передбачено фінансування безпосередньо на здійснення моніторингу паливовмісних матеріалів, прогнозування їх довгострокової поведінки та проведення наукових досліджень щодо вирішення існуючої проблеми наявності критичності в деяких скупченнях ядерно небезпечних матеріалів, що діляться.

Носовський А.В. зазначив, що законопроект «Про продовження терміну дії Закону України «Про спеціальну економічну зону «Славутич», яким запроваджувався спеціальний режим інвестиційної діяльності в адміністративно-територіальних межах Славутича» не поданий на розгляд до

Верховної Ради України. Відновлення фінансування програм наукового супроводу діяльності в зоні відчуження не відбулось.

Перший заступник генерального директора ДУ «Національний науковий центр радіаційної медицини НАМН України» з наукової роботи, Голова Центральної міжвідомчої експертної МОЗ України по встановленню причинного зв'язку захворювань інвалідності і смерті з впливом іонізуючого випромінювання та інших шкідливих факторів внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, член Національної комісії з радіаційного захисту населення України Сушко Віктор Олександрович поінформував про відсутність відновлення державної бюджетної програми «Комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», а також забезпечення з Державного бюджету України фінансування на реконструкцію реабілітаційного центру державної установи «Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України». Сушко В.О. звернув увагу, що в той же час смертність і захворюваність на онкологічні і тяжкі інвалідизуючі захворювання серед постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи зростає.

Віце-президент Всеукраїнської громадської організації інвалідів "Союз Чорнобиль України", член Національної комісії з радіаційного захисту населення України Яценко Володимир Михайлович відмітив необхідність забезпечення виконання рішень Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р/2018 та від 07.04.2021 № 1-р(П)/2021, що стосуються відновлення в повному обсязі державних гарантій реалізації конституційних прав на охорону життя і здоров'я та соціальний захист для громадян України, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, передбачених Законом України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 28.02.1991 № 796-ХІІ.

Яценко В.М. висловив застереження стосовно перетворення зони відчуження в об'єкт туристичного відвідання, оскільки зона залишається потенційно небезпечною, зокрема, через шкідливу дію Америцію-241. Питання безпеки туристичного відвідання зони відчуження потребує науково обґрунтованої відповіді від Національної академії наук України.

Заступник директора Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України", член Національної комісії з радіаційного захисту населення України Долін Віктор Володимирович відмітив необхідність планового підходу до своєчасного оновлення відповідних законодавчих актів, спрямованих на подолання наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Керівник секретаріату Комітету з питань екологічної політики та природокористування Борисюк Михайло Миколайович відмітив необхідність виконання в повному обсязі Кабінетом Міністрів України Рекомендацій слухань у Комітеті на тему: «35-ті роковини Чорнобильської катастрофи:

проблеми та перспективи розвитку зони відчуження» та запропонував доповнити рішення Комітету пропозиціями від представників Національної комісії з радіаційного захисту населення України

Борисюк М.М. звернув увагу, що не зрушено з місця питання оновлення переліку населених пунктів, віднесених до зон радіоактивного забруднення, та даних щорічних дозиметричних паспортизацій із зазначенням очікуваних доз опромінення населення відповідно до Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Голова Комітету з питань екологічної політики та природокористування Бондаренко Олег Володимирович запропонував контроль за виконанням цього рішення покласти на голову підкомітету з питань подолання наслідків Чорнобильської катастрофи Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, народного депутата України Кривошеєва І.С. та встановити щоквартальне звітування відповідних органів.

Бондаренко О.В. наголосив на необхідності сталого фінансування всіх бюджетних програм зони відчуження, оскільки їх «хронічне» недофінансування може призвести до посилення ризиків виникнення надзвичайних подій, погіршення рівня контролю безпеки та призводить до затримки виконання державних програм з виведення Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему. Незадовільне фінансування призводить до поступової втрати науково-виробничої інфраструктури, а саме важливе – призводить до відтоку фахівців, професіоналів, які володіють необхідними знаннями та навичками.

Комітет в и р і ш и в:

1. Інформацію про стан виконання Рекомендацій слухань у комітеті на тему: «35-ті роковини Чорнобильської катастрофи: проблеми та перспективи розвитку зони відчуження» взяти до відома.

2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України

1) прискорити виконання Рекомендацій в частині внесення на розгляд Верховної Ради України законопроектів:

про Загальнодержавну цільову екологічну програму поводження з радіоактивними відходами;

про актуалізацію заходів наступного етапу Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему;

про визначення особливого статусу Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника – єдиної установи природно-заповідного фонду на території зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення, як унікальної, природоохоронної, культурно-освітньої,

рекреаційної, науково-дослідної установи загальнодержавного значення при цьому забезпечивши усунення неузгодженостей між двома законодавчими актами, а саме: Законом України «Про природно-заповідний фонд» та Законом України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи»;

про скасування заборони на будівництво нових, розширення діючих підприємств, безпосередньо не пов'язаних із забезпеченням радіоекологічного, соціального захисту населення, а також умов його життя та праці у зоні гарантованого добровільного відселення, та надання права обласним державним адміністраціям приймати рішення про умови та можливість використання земельних ділянок, розташованих у зоні гарантованого добровільного відселення;

про продовження терміну дії Закону України «Про спеціальну економічну зону «Славутич», яким запроваджувався спеціальний режим інвестиційної діяльності в адміністративно-територіальних межах Славутича;

про розміщення, проектування і будівництва сховищ для довгострокового зберігання осклованих високоактивних радіоактивних відходів переробки відпрацьованого ядерного палива.

2) прискорити виконання Рекомендацій в частині вжиття заходів спрямованих на:

забезпечення достатнього та сталого фінансування підприємств зони відчуження (зокрема, на забезпечення виплати заробітної плати з нарахуваннями, відшкодування Пенсійному фонду та оплати комунальних послуг і енергоносіїв);

відновлення фінансування програм наукового супроводу діяльності в зоні відчуження;

зміни механізму покриття витрат Пенсійного фонду на виплату і доставку пенсій за віком, призначених на пільгових умовах для працівників зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення, передбачивши, що фінансування цих витрат здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України безпосередньо Пенсійному фонду України з метою недопущення блокування діяльності підприємств зони відчуження;

забезпечення фінансовим ресурсом Комплексного плану заходів зі створення системи пожежної безпеки на території зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення на 2021-2024 роки, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.02.2021 № 244;

розбудову інфраструктури сховищ для зберігання високоактивних радіоактивних відходів, що утворюються після переробки відпрацьованого ядерного палива українських атомних електростанцій;

завершення робіт зі встановлення меж Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника;

посилення відповідальності осіб за порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення, шляхом збільшення розміру адміністративних штрафів;

створення геологічного сховища для захоронення найбільш небезпечних високоактивних і довгоіснуючих відходів;

оновлення переліку населених пунктів, віднесених до зон радіоактивного забруднення, та даних щорічних дозиметричних паспортизацій із зазначенням очікуваних доз опромінення населення відповідно до закону України “Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи”;

забезпечення фінансуванням підготовки та випуску видання “Атлас зони відчуження”, розроблення інтерактивного GIS-атласу, атласу геопросторових шарів та Атласу радіоактивного забруднення України;

відновлення державної бюджетної програми «Комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», а також забезпечення з Державного бюджету України фінансування на реконструкцію реабілітаційного центру державної установи «Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України»;

збільшення видатків на надання медичної допомоги працівникам зони відчуження;

покращення матеріально – технічного забезпечення ДЗ «ЦСМДЗВ МОЗ України», в тому числі надання ДЗ «ЦСМД ЗВ МОЗ України» спеціального санітарного (реаніmobіль) і службового автотранспорту (мікроавтобус) для надання невідкладної допомоги та доставки працівників на робочі місця в зону відчуження.

3) Міністерству захисту довкілля та природокористування та Державному агентству України з управління зоною відчуження:

надати пропозиції із законодавчого закріплення особливого статусу зони спеціального промислового використання на території зони відчуження з метою її ефективного використання у господарському і ядерному комплексах із забезпеченням радіаційної безпеки населення;

забезпечити контроль за дотриманням графіків будівництва і введення в експлуатацію сховищ для довгострокового зберігання осклованих високоактивних радіоактивних відходів від переробки відпрацьованого ядерного палива українських АЕС;

4) Міністерству захисту довкілля та природокористування, Державному агентству України з управління зоною відчуження та Державній службі України з надзвичайних ситуацій з метою забезпечення належного рівня пожежної безпеки території зони відчуження та недопущення масштабних пожеж:

забезпечити належний протипожежний захист лісових масивів з боку лісокористувачів та власників лісів (інженерне облаштування периметру, створення лісових просік, протипожежних розривів, мінералізованих смуг, доріг протипожежного призначення, облаштування протипожежних водоймищ);

забезпечити охорону від пожеж відповідно до Порядку організації та забезпечення охорони від пожеж підприємств, установ, організацій та інших об'єктів на підставі договорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 р. № 716;

енергопідприємствам, які використовують земельні лісові ділянки, не пов'язані з веденням лісового господарства, на всіх етапах улаштування повітряних ліній електропередач дотримуватись вимог Правил охорони електричних мереж, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 1997 р. № 209;

забезпечити оперативний контроль стану приземного шару атмосфери в місцях пожеж та оцінку розповсюдження радіоактивних аерозолів на території зони відчуження та виносу радіоактивності за її межі.

3. Звернутися до Національної академії наук України стосовно шкідливої дії Америцію-241 у зони відчуження.

4. Звернутися до Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів щодо необхідності забезпечення виконання рішень Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р/2018 та від 07.04.2021 № 1-р(П)/2021, що стосуються відновлення в повному обсязі державних гарантій реалізації конституційних прав на охорону життя і здоров'я та соціальний захист для громадян України, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, передбачених Законом України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 28.02.1991 № 796-ХІІ.

5. Встановити щоквартальне звітування Кабінету Міністрів України та відповідними центральними органами виконавчої влади.

6. Контроль за виконанням цього рішення покладається на голову підкомітету з питань подолання наслідків Чорнобильської катастрофи Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, народного депутата України Кривошеєва І.С.

7. Рішення направити до Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства енергетики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства розвитку

громад та територій України, Міністерства охорони здоров'я України, Державного агентства України з управління зоною відчуження, Державної інспекції ядерного регулювання України, Державного агентства водних ресурсів України, Національної академії наук України, Національної академії медичних наук України.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: БОНДАРЕНКО ОЛЕГ ВОЛОДИМИРОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000764A4D00FD673202
Дійсний до: 09.04.2022 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-15/11-2021/390306 від 14.12.2021

758921